

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

Ítélete

Az ügy száma: Pfv.II.20.007/2021/5.

A tanács tagjai: Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró

Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperes: felperes1 (cím1)

A felperes képviselője:

Németh Ügyvédi Iroda (cím2 ügyintéző: dr. Németh Imre ügyvéd)

Az alperesek: alperes1 (cím3) I. rendű

alperes2 (cím4) II. rend

Az alperesek képviselője:

Dr. Nemes Nagy Boldizsár ügyvéd (cím5) I. és II. rendű alperes képviselőjében

A per tárgya: Ajándék visszakövetelése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

I. és II. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Törvényszék 2.Pf.20.247/2020/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Mosonmagyaróvári Járásbíróság 4.P.20.146/2019/23.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet II. rendű alperesre vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset elutasítását illetően helybenhagyja. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 1.400.000 (egymilliónégyszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű alperes a felperes unokája, a II. rendű alperes az I. rendű alperes édesanyja.

[2] 2007. április 17. napján a felperes fia 16.000.000 forint vételárért megvásárolta a M helyrajzi szám1 alatt felvett, természetben a M, cím6 szám alatti ingatlant (továbbiakban: perbeli ingatlan). Az ingatlan vételárát a felperes adta ajándékba, ezért az adásvételi szerződésben a javára haszonélvezeti jogot alapítottak. A vételár ajándékozására figyelemmel a szerződéskötést megelőzően a közreműködő ügyvéd tájékoztatta a feleket az ajándék visszakövetelésének jogcímeiről. A felperes és a fia kijelentették, hogy a készpénzt a felperes az időskorában róla való gondoskodás és gondviselés feltevésében adta.

[3] A felperes fia 2017. augusztus 12. napján elhunyt.

[4] A hagyatéki ügyben eljáró közjegyző helyettes 2017. december 7. és 8. napján tartott hagyatéki tárgyalást, ahol a felperes bejelentette az ingatlanra az 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 582. § (3) bekezdése jogcímeire alapítottan az ajándék visszakövetelése iránti igényét. Az eljáró közjegyző(helyettes) tájékoztatta a megjelenteket, hogy a 2010. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban: Hetv.) 71. §-a alapján a felperes az igényérvényesítésére polgári peres eljárást indíthat és 45 napos határidőt biztosított a per megindításának igazolására. 2018. február 16. napján a közjegyzőnél a felperes jogi képviselője útján kérte a

45 napos határidő 30 nappal való meghosszabbítását. A II. rendű alperes a tárgyaláson bejelentette, hogy a fia javára az örökségről lemond. Az örökhagyó hagyatékába tartozó további vagyontárgyakra (ingatlan tulajdon, gazdasági társaság vagyoni betétjéből az örökhagyót illető követelés, táppénz) a közjegyző rész-hagyatékátadó végzést hozott és az I. és II. rendű alperesek, mint törvényes örökösök közötti ingyenes átruházás (egyezség) alapján az I. rendű alperesnek átadta (21020/Ü/958/2017/20.) Megállapította az öröklés sorrendjét: az I. rendű alperes mellett a II. rendű alperes is örökös.

[5] A felperes a keresetét 2019. március 21. napján nyújtotta be a bíróságra.

A kereseti kérelem és az alperesek ellenkérelme

[6] A felperes keresetében a perbeli ingatlanra a Ptk. 582. § (2) bekezdésére alapítottan ajándék visszakövetelése jogcímén - a II. rendű alperes túsra kötelezésével - a tulajdonjogának bejegyzését kérte.

[7] Keresetének megalapozásául előadta, hogy az ingatlan vételárát ő ajándékozta. A szerződés megkötésekor az ajándékozásra okot adó körülményt kinyilvánította és azt a fia tudomásul vette. Ezt a tényt az ügyvédi tényvázlat bizonyítja. A fia halálával az ajándékozást megalapozó feltevése - öreg napjaiban gondoskodni fog róla és a gondját viseli - véglegesen megghiúsult.

[8] Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

[9] Alaki védekezésükben elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy a felperes elmulasztotta a közjegyző által biztosított határidőt, ezért annak eredménytelen leteltét követően a perindításnak nincs helye. Másodlagosan a felperesnek a II. rendű alperessel szembeni perbeli legitimációja hiányzik, azaz a II. rendű alperessel szemben a per megszüntetésének van helye. A II. rendű alperes közokiratban (a közjegyzői tárgyalási jegyzőkönyvben) az akkor még kiskorú I. rendű alperes javára kifejezetten lemondott minden, az örökhagyó hagyatékával összefüggésben őt megillető jogosultságról (özvegyi haszonélvezeti jog, házastársi közös vagyoni vélelem alapján tulajdonjogi igény, illetve az őt megillető törvényes örökrész), a per tárgyát képező ingatlannal kapcsolatban semmilyen jogosultsága nincs. Érдеми védekezésükben arra hivatkoztak, hogy az ajándékozásra okot adó feltevés már korábban véglegesen megghiúsult. Az ajándékozaskor a felperes 74 éves volt, a feltevésében kinyilvánított öreg napjait élte. A felperes az állapotromlása miatt a gondozásra és gondoskodásra már 2011 év óta rászorult, az örökhagyó róla nem gondoskodott. A feltevés tehát nem az örökhagyó halálakor, hanem már évekkal korábban megghiúsult, ennek ellenére a felperes az ajándékot nem követelte vissza, a visszakövetelési joga elenyészett, az elévülési idő is eltelt. A felperes ajándékozaskori és jelenlegi életkörülményeit pedig jelentősen nem változtak.

[10] A felperes az alperesek alaki védekezését elutasítani kérte. A közjegyzői határidőt anyagi helyzete miatt, illetve a fia halálát követően nagymértékben megromlott egészségi állapota miatt mulasztotta el. Az alperesekkel szeretett volna megállapodni, egyezségi ajánlatai is késleltették a perindítást.

[11] Az alperesek elévülési kifogásával szemben azzal érvelt, hogy a feltevése csak a fia halálakor hiúsult meg véglegesen. Az állapota is csak ezt követően romlott meg jelentősen. Az ajándék visszakövetelése a keresetben megjelölt jogcímen 2017. augusztus 12-én nyílt meg, ebből következően a visszakövetelési jog elenyészéséről nem lehet beszélni. Részletezte továbbá, hogy az alperesek és közte a viszony megromlott, az I. rendű alperes vele szemben súlyos jogsértést is elkövetett, 2015-ben bántalmazta, hátba vágta. Ezzel szemben a fiára a halála előtt bármikor számíthatott, segítette, támogatta őt mindenben, bár akkor még konkrét gondozásra nem szorult.

[12] A jelen per lefolytatása előzetes kérdés, amelynek jogerős elbírálásáig a közjegyző az előírásoknak megfelelően a hagyatéki eljárást felfüggesztette.

[13] Az alperesek viszontválaszukban fenntartották, hogy a 45 napos határidő több mint egy évvel való elmulasztása nem fogadható el sem jogi, sem más szempontból. A felperes azt sem bizonyította, hogy egészségi állapota lehetetlenné tette az igény érvényesítést. Egyezkedés közöttük nem zajlott, ajánlattétel nem történt, az I. rendű alperes nem bántalmazta a felperest.

Az első- és másodfokú ítélet

[14] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.

[15] A perben maga a feltevéssel történt ajándékozás ténye nem volt vitatott: a felperes okirattal bizonyította a vételár ajándékozását és a feltevése kinyilvánítását. A tényvázlat teljes bizonyító erejű magánokirat, a megajándékozott számára konkrétan felismerhető volt az ajándékozásra okot adó elvárás. Tény, hogy a felperes fia 2017. augusztus 12. napján elhunyt, tehát a feltevés, amire tekintettel a készpénzt a felperes ajándékozta, ekkor végleg meghiúsult.

[16] Az ajándék visszakövetelése kötelmi igény akkor is, ha az ajándékozó az ajándékba adott ingatlan tulajdonjogára tart igényt (Kúria Pfv.II.20.201/2018/14.). Az elévülés nem az ajándékozáskor, hanem a visszakövetelési igény megnyíltakor kezdődik meg. Ez pedig legkésőbb az örökhagyó halálakor bekövetkezett.

[17] A PK 76. számú állásfoglalás II. pontja szerint az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés végleges meghiúsulása miatt az általános elévülési időn belül követelhető vissza az ajándék, illetőleg követelhető az ajándék helyébe lépett érték. Ez a jog az általános elévülési időn belül is elenyészik azonban akkor, ha az ajándékozó megfelelő ok nélkül hosszabb ideig nem gyakorolja. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes a perindítással késlekedett. A közjegyző a 2017. december 8. napján tartott hagyatéki tárgyaláson kifejezetten felhívta és tájékoztatta a felperest az igénye polgári peres eljárás útján való érvényesítésére. Ehhez képest a keresetlevelet csak 2019. március 21. napján terjesztette elő, a felhívást követően eltelt több mint egy év objektíve hosszabb időnek tekinthető.

[18] Az elsőfokú bíróság vizsgálta a felperesnek a perindítás késedelme miatt előterjesztett állításait: bizonyított-e megfelelő ok a késlekedésre. A felperes betegsége, egészségi állapotára, anyagi okokra és az alperesekkel folytatott egyezkedési kísérletekre hivatkozott. Az elsőfokú bíróság a peradatok alapján a felperes állításait nem találta bizonyítottnak. A felperes személyes meghallgatásakor betegséget nem állított és okirattal sem igazolta, hogy bármely betegsége megakadályozta volna igénye érvényesítését. A fia halálát évekkal megelőző kórházi kezelés, illetve olyan betegség, amelyek szintén régóta fennálltak az ügyintézésben nem gátolhatták. További iratokat a második perfelvételi tárgyalás végén kívánt csatolni, holott erre a korábbi perfelvételi iratban is több lehetősége volt. A bíróság tehát az egészségi állapotot igazoló okiratokat nem fogadta be, illetve a bizonyítási indítványokat mellőzte.

[19] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozottan értékelte, hogy a felperes a hagyatéki eljárás során jogi képviselővel járt el, a közjegyző is tájékoztatta, tudnia kellett tehát a perindítás szükségességéről. A felperes teljes személyes költségmentességben részesült, így a bírósághoz fordulását anyagi ok sem gátolhatta.

[20] A fentiek alapján a peradatok mérlegelésével az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes az igénye érvényesítésével indokolatlanul késedelmeskedett, emiatt az ajándék visszakövetelése iránti joga elenyészett. Jogi álláspontja miatt az anyagi jog további feltételeit nem vizsgálta.

[21] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetének helyt adott.

[22] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást elégséges körben lefolytatta, de az általa feltárt tényekből téves következtetést vont le és tévesen értelmezte a PK 76. számú állásfoglalás II. pontjában foglaltakat.

[23] A felperes még a perfelvételi tárgyalást megelőzően csatolt beadványában – többek között - egy orvosi iratot, amely bizonyítja, hogy a fia halálát követően megromlott egészségi állapota miatt gondozásra szorul. Az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 203. §-a alapján a felperesnek a perindítás késedelmességét igazolni kívánó okirati bizonyítékait, bizonyítási indítványait hatálytalannak minősítette.

[24] A Pp. fenti szakasza alapján a fél perfelvételi iratot akkor terjeszthet elő, ha arra a bíróság felhívta vagy azt a törvény lehetővé teszi, az ennek megsértésével előterjesztett irat hatálytalan. A Pp. 7. § (1) bekezdés 16. pontja tételesen felsorolja a perfelvételi iratfajtákat: perfelvételi irat minden olyan beadvány, amely a kereset vagy ellenkérelem érdemére vonatkozó nyilatkozatokat tartalmaz. A Pp. 183. § (1) bekezdése kifejezetten utal a perfelvételi nyilatkozat fogalmára. A felperes perfelvételi nyilatkozatai körébe tartoznak a keresetet megalapozó tényállításai, a keresettel érvényesített jog jogalapjának megjelölésére vonatkozó nyilatkozat, a kereseti kérelem, a kereseti jogi érvelés, másrészt a kereseti tényállításai alátámasztására szolgáló érdemi bizonyítékok becsatolása, illetve bizonyítási indítványok előterjesztése. Ebből következően bizonyítási indítványt, bizonyítékot, mint perfelvételi nyilatkozatot a felperes perfelvételi iratban terjeszthet elő, csatolhat be a bíróság

felhívására. A felperes által 21. sorszám alatt csatolt bizonyíték és előterjesztett bizonyítási indítvány perfelvételi nyilatkozat, amelyet perfelvételi iratban kellett volna előterjesztenie. Az irat előterjesztésére a bíróság felhívása nélkül került sor, ezért eljárási szabálysértés nélkül minősítette a járásbíróság a Pp. 203. § (1) bekezdése alapján hatálytalannak. Miután azonban a perfelvételi irat a perfelvételi tárgyaláson is előterjeszthető, a járásbírságnak a Pp. 237. § értelmében az anyagi pervezetés keretei között a felperest tájékoztatnia kellett volna arról, hogy a perfelvételi tárgyaláson tehet bizonyítási indítványt, illetve felajánlhatja a bizonyítékok csatolását a kereset érdemét illető tények körében. Az anyagi pervezetés hiányában a törvényszék a másodfokú eljárásban mérlegelendő bizonyítékként befogadta a fellebbezéshez csatolt levelet, valamint az orvosi igazolást. Ezzel ugyanis az eljárási hiba orvosolható volt.

[25] A felperes a fellebbezésében a Ptk. 582. § (3) bekezdésének, valamint a PK 76. számú állásfoglalás II.) pontjának sérelmére utalt. Fellebbezés hiányában a fellebbezés korlátaira figyelemmel nem volt támadható az elsőfokú ítélet azon megállapítása, hogy a perbeli esetben a felperes ajándékba adta fia részére az ingatlan vételárát és pedig azzal a feltevéssel, hogy öreg napjaiban gondoskodni fog róla és a gondját viseli. Az a megállapítás sem vitatható, hogy a fia 2017. augusztus 12. napján bekövetkezett halálával ez a feltevése véglegesen megghiúsult. Mindebből következően egyértelműen fennállnak a Ptk. 582. § (3) bekezdésében megfogalmazott feltételek, illetve fennáll a PK 76. számú állásfoglalás III. pontjában írt feltétel is. A feltevés végleges megghiúsulása miatt azonban az ajándék csak akkor követelhető vissza a megajándékozott örökösétől, illetőleg az örököstől akkor követelhető az ajándék helyébe lépett érték, ha e jog gyakorlása a feltevés jellegére, az ajándékozás körülményeire és az ajándékozó életviszonyainak alakulására tekintettel, a társadalmi felfogás szerint indokolt.

[26] A perbeli eset klasszikus példája a fenti feltétel megvalósulásának. Egy idős személy a nála lényegesen fiatalabb hozzátartozójának adott nagyértékű ajándékot abban a felismerhető feltevésben, hogy a megajándékozott róla szükség esetén gondoskodni fog és támogatja őt. A megajándékozottnak az ajándékozást megelőző elhalálózása az ajándékozó ilyen feltevését megghiúsítja. E kivételes esetben az ajándék visszakövetelhető a megajándékozott örökösétől is, mert megghiúsult az ajándékozónak az a feltevése, hogy a megajándékozott őt túl fogja élni, így képes lesz a gondozásra, támogatásra.

[27] A PK 76. számú állásfoglalás II. pontja szerint az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés végleges megghiúsulása miatt az általános elévülési időn belül követelhető vissza az ajándék, illetőleg követelhető az ajándék helyébe lépett érték. A Ptk. 324. § (1) bekezdése szerint a követelések általában öt év alatt évülnek el és az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik. A Ptk. 582. § (3) bekezdésére alapított visszakövetelési jog főszabályként tehát öt év alatt évül el. Az elévülés pedig akkor kezdődik, amikor az ajándékozás alapját adó feltevés véglegesen megghiúsul, a jelen esetben 2017. augusztus 12. napjával.

[28] A következetes ítélkezési gyakorlat alapján fontos, hogy az ajándékozó ne késlekedjék sokáig igénye érvényesítésével, ne tartsa hosszú ideig bizonytalanságban a megajándékozottat a visszakövetelési jog gyakorlását illetően. Ezért - az ajándékozási szerződés sajátosságára is figyelemmel - az igény érvényesítésének indokolatlan késedelméből arra lehet következtetni, hogy az ajándékozó a visszakövetelési jogát kellő megfontolás után sem kívánja gyakorolni. A perbeli esetben azonban a felperes a fia halálát

követő hagyatéki tárgyaláson, 2017. december 8. napján visszakövetelési igényét bejelentette. Ekként az örökösök tisztában voltak a felperes igényével. Kétségtelen, hogy a felperes ezt követően rögtön nem fordult a bírósághoz, de az nem állapítható meg, hogy az alperesek az igényérvényesítés tekintetében bizonytalanságban lettek volna, tisztában voltak azzal, hogy a felperes az ajándékot visszaköveteli. A perindításig eltelt kb. egy év három hónap nem tekinthető olyan hosszú időnek, amely az alperesek bizonytalanságát okozhatta vagy bizonytalanságban tarthatta őket. Alappal hivatkozott a felperes arra, hogy a PK 76. számú állásfoglalás II. pontjában megfogalmazott megfelelő ok nélküli kitétel a felperes esetében nem áll fenn, egészségi állapota és életkora megfelelő okot jelent a késlekedésre.

[29] A fentiek alapján az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből tévesen vont le azt a következtetést, hogy a felperes ajándék visszakövetelése iránti joga elenyészett, így alaptalanul utasította el a felperes keresetét. Miután pedig a Ptk. 582. § (3) bekezdésében írt feltételek maradéktalanul fennállnak, az ítélet sérti a Ptk. és PK 76. számú állásfoglalás rendelkezését, a felperes keresete az ajándék visszakövetelése kapcsán megalapozott. Ez viszont azt eredményezi, hogy a felperes haszonélvezeti joga megszűnt, a Ptk. 157. § (1) bekezdése alapján a haszonélvezet ugyanis csak más személy tulajdonában álló ingatlanon állhat fenn.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[30] A jogerős ítélet ellen az I. és II. rendű alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet. Kérték, hogy a Kúria elsődlegesen a jogerős határozatot helyezze hatályon kívül és a jogszabálynak megfelelő új határozattal a felperes keresetét utasítsa el. Másodlagosan a jogerős határozatot helyezze hatályon kívül és az első- vagy a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítsa. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Pp. 369. § (4) bekezdése, 384. § (2) bekezdés b) pontja, 279. § (1) bekezdése, 265. § (1) bekezdése, a PK 76. számú állásfoglalás II. és III. pontjában foglaltak megsértésére, a PK 77. számú állásfoglalásban elvi éllel kifejtett kúriai álláspontra, a Ptk. 324. § (1) bekezdésben foglaltak megsértésére alapította. Hivatkoztak arra is, hogy a II. rendű alperessel szemben a felperesnek perindítási jogosultsága nem állt fenn, megállapítható a Ptk. 600. § d), valamint az új Ptk. 7:4. § (2) bekezdés c) pontjának megsértése.

[31] A II. rendű alperessel kapcsolatban kifejtették, hogy a közjegyző a Hetv. 71. § (1) bekezdés b) pontjának bb) pontja, valamint (3) bekezdése alapján biztosított határidőt a felperesnek a polgári per megindítására. A II. rendű alperes ugyanezen jegyzőkönyv tanúsága szerint, a Ptk. 600. § d) pontja, illetve (az új Ptk.) 7:4. § (2) bekezdés c) pontja alapján lemondott az örökségről, amely következtében az öröklésből kiesett, így a felperesnek vele szemben nincs perindítási jogosultsága.

[32] A felperes Ptk. 582. § (3) bekezdésére alapított ajándék visszakövetelésének konjunktív feltételeit tartalmazó PK 76. számú állásfoglalás II. pontja alapján az ajándék visszakövetelésére az általános elévülési idő szabályai alkalmazandók. Az alperesek jogi álláspontja szerint a jelen ügyben az elévülés nem az örökhagyó halálával kezdődött. A felperes az ajándékozáskor időskorúnak minősült, tehát – a szavak általános jelentése szerint – már akkor rászorult a feltevésében kinyilvánított gondoskodásra. A rászorultsági állapot legkésőbb azonban 2011. évben, a térdműtét után állt fenn, az örökhagyó viszont ezt nem

nyújtotta a részére. Magatartását a feltevés meghíúsulásaként kell értelmezni, mivel az nélkülözte a felperesről való gondoskodás bármilyen szándékát, a halálát megelőzően gondozási kötelezettséget nem teljesített. A levezetés alapján az elévülés az örökhagyó halálát megelőzően, már 2011. évtől megkezdődött, a felperes követelése elévült.

[33] A fentiekből következően tévesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a feltevés meghíúsulása az örökhagyó halálával következett be. A peradatokból aggálytalanul megállapítható, hogy a felperes számára nyilvánvaló volt közvetlenül az ajándékozást követően, de legkésőbb 2011. évi térdoperációját követő lábadozásakor, hogy a feltevésben foglaltakat az örökhagyó nem teljesíti, így a visszakövetelési igény megnyílásával az elévülési idő is elkezdődött. Emiatt sérült a Ptk. 324. § (1) bekezdésében rögzített általános elévülési idő, a másodfokú bíróság sajátos és a Pp. 279. § (1) bekezdését, valamint 265. § (1) bekezdését sértő értelmezésével ellentétben, a feltevés meghíúsulása nem az örökhagyó halálával következett be, hanem az örökhagyó következetes mulasztásával az ajándékozást követően, illetve a felperes 2011. évi műtétét követően.

[34] Jogszabálysértően ítélte a másodfokú bíróság a Pp. 369. § (4) bekezdésének megsértésével a felperes késedelmes igazolásának a befogadásáról. A (4) bekezdés alapján ugyanis a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének, illetőleg eljárásának, az anyagi pervezetéssel összefüggő részét csak az anyagi jogi felülbírálat részeként vizsgálhatja és minősítheti.

[35] Az alperesek álláspontja szerint a Pp. 265. § (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a perrel érintett ajándékozási szerződés létrejöttét követően olyan esemény következett be, amelyre figyelemmel a visszakövetelési életviszonyai alapján követelése megalapozottnak tekinthető. A másodfokú bíróság a Pp. 265. § (1) bekezdésében foglaltakat megsértette és ez kihatott az ügy érdemi elbírálására. A felperes nyugdíja ugyanis az ajándékozás óta eltelt időben értelemszerűen nem csökkent, egészségi állapotát tekintve jelentős változás szintén nem állapítható meg, lakhatása biztosítottnak tekinthető. Az alperesek megismételték az elsőfokú eljárásban is tett felajánlásukat, miszerint a felperes, amennyiben az eljárás bíróság a felperes létfenntartását nem találta biztosítottnak, az alperesek életjáradék formájában ezt orvosolni tudják. Ezt követően az alperesek kitértek a felperes létfenntartási körülményeire azzal, hogy életviszonyainak alakulása alapján sem megalapozott az ajándék örökösöktől való visszakövetelése.

[36] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozta. Elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem visszautasítására hivatkozott. Az alperesek felülvizsgálati kérelme ugyanis nem felel meg a Pp. 406. § (1) bekezdésében foglaltaknak, a kérelem valójában nem jogszabálysértést, hanem ténykérdést támad, amely nem felülvizsgálati ok. Mindamellet a felülvizsgálati kérelem az alapügyben eljárás bíróságoknak a mérlegelési tevékenysége felülbírálatát célozza, a jogszabálysértésre hivatkozása azonban mellőzi a Pp. mérlegelési tevékenységre vonatkozó rendelkezéseinek megjelölését.

[37] Tévesen hivatkoznak az alperesek arra, hogy a II. rendű alperessel szemben nem volt perlési jogosultsága. A II. rendű alperes ezt a perbeli legitimációt az alapügyben nem vitatta, de önmagában a közjegyző előtti hagyatéki eljárásban tett lemondó nyilatkozat nem zárja el

attól, hogy perbe alperesként beállítsa, tekintettel arra, hogy a per tárgya ajándék visszakövetelése volt, ami a fia halálának pillanatában meglévő jogutódaival, azaz a II. rendű alperessel szemben is érvényesíthető. A II. rendű alperesnek az I. rendű alperes javára történő lemondása csak az egymás közötti viszonyukban értelmezhető, az ajándékozási szerződésből fakadó jogkövetkezmények tekintetében nem.

[38] Ráadásul a fenti jogszabálysértésre való hivatkozás még megalapozottsága esetén sem minősülne az ügy érdemére kiható jogszabálysértésnek. A II. rendű alperesre is kiterjedő ítélethozatal ugyanis a II. rendű alperesre hátránnyal nem járt, egyúttal az ítélet az I. rendű alperesre kiterjedő hatályát nem befolyásolta.

[39] Nem értelmezhető a Ptk. 582. § (3) bekezdésére való hivatkozásnál az alperesek állítása arra, hogy az ajándék visszakövetelésének joga már mintegy tíz éve megnyílt. Ilyen hivatkozást a perben nem tettek, fellebbezésükben sem vitatták az elsőfokú ítélet azon megállapítását, hogy az 2017-ben, a fia halálával nyílt meg. Ezt követően a felperes fenntartotta az eljárásban végig nyilatkozatait, illetve a fellebbezésében foglaltakat.

A Kúria döntése és jogi indokai

[40] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján bírálta felül.

[41] A felperesnek a felülvizsgálati kérelem visszautasítására irányuló kérelme nem alapos. Az alperes felülvizsgálati kérelme megfelelt a Pp. 413. § (1) bekezdésében foglalt kötelező tartalomnak, a Kúria a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályhelyek megsértését érdemben vizsgálta.

[42] A felülvizsgálati kérelem részben, a II. rendű alperes vonatkozásában alapos, ezt meghaladóan megalapozatlan.

[43] Alappal hivatkozott a II. rendű alperes arra, hogy a vele szemben előterjesztett keresetnek (a feltevés végleges megghiúsulása miatt az ajándék tárgyát képező ingatlanra a felperes tulajdonjoga bejegyzése türése) nincs jogalapja.

[44] Közokirattal bizonyított, hogy a II. rendű alperes az örökséget a haszonélvezeti jogra is kiterjedően [Ptk. 7:5. §] visszautasította [Ptk. 7:4. § (2) bekezdés d) pont]. (A Kúria megjegyzi, hogy tévesen hivatkozott a II. rendű alperes az öröklésről való lemondásra [Ptk. 7:4. § (2) bekezdés c) pont], arra kizárólag az örökhagyó életében szerződésben fogaltan kerülhet sor [Ptk. 7:7. § (1) bekezdés]. A néhai és a II. rendű alperes között ilyen tartalmú szerződés pedig nem jött létre.) A visszautasítás jogkövetkezménye, hogy a II. rendű alperes – függetlenül a folyamatban levő hagyatéki eljárástól – az érvényes jognyilatkozata [Ptk. 7:89. § (1) és (4) bekezdés] alapján az öröklésből kiesett [Ptk. 7:4. §]. A kiesésre tekintettel a hagyatékkal kapcsolatosan vele szemben előterjesztett igény megalapozatlan. Az elsőfokú bíróság más indoklás alapján, de érdemben helyes döntésével a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította, a Kúria a helytálló döntésre figyelemmel a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítélet II. rendű alperesre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezte.

[45] A fentieket meghaladóan a felülvizsgálati kérelem megalapozatlan. A Kúria elfogadta a jogerős ítélet jogkövetkeztetését, kifejtett indokolását nem ismétli meg.

[46] Ha a hagyaték vagy egy részének átadása előzetes kérdés elbírálásától függ [Htv. 71. § (1) bekezdés b) pont] a közjegyző a hagyatéki eljárást felfüggeszti és a (3) bekezdés szerint az eljárás megindítására és annak igazolására határidőt tűz. A határidő letelte után a peres eljárás megindítása elmaradásának eljárási következménye a hagyatéki eljárás folytatása és a hagyaték (ideiglenes vagy teljes hatályú) átadása. Ebből következően önmagában az, hogy a perindításra történő felszólítást követően a felperes egy év három hónap múlva nyújtotta be a keresetlevelet, a közjegyző által megszabott eljárási határidő jogvesztő jellegének hiányában a jogérvényesítésre nincs kihatással.

[47] Helyállóan állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a felperes igényérvényesítésének a lehetősége a megajándékozott halálával nyílt meg, mivel feltevése véglegesen akkor hiúsult meg. Az alpereseknek az ajándékozást követően a gondoskodás hiányával kapcsolatos érvelése súlytalan: a feltevésében kinyilvánított segítség és gondoskodás megfelelésége az ajándékozó szubjektív megítélésére tartozik. A felperes a megajándékozott által nyújtott gondoskodást, megfelelőnek tartotta, az ajándék visszakövetelésére feltevése meghiúsulására alapítottna a fia halála előtt pert nem indított, a visszakövetelési igénye nem volt.

[48] A fentiek alapján a jelen ügyben – az eljáró bíróságok helyes megállapítására visszautalva - abból kell kiindulni, hogy a feltevés végleges meghiúsulása az örökhagyó halálával következett be.

[49] A Ptk. nem határozza meg a „hosszabb ideig” időtartam kereteit, ezért az a kötelmi jog szabályaiból vezethető le, mivel a Ptk. 579. § (1) bekezdésében meghatározott ajándékozási szerződés, valamint az ajándék Ptk. 582. § (2) és (3) bekezdése alapján történő visszakövetelése kötelmi jogi jogintézménynek minősül. Ezt az értelmezést támasztja alá a PK 76. számú állásfoglalás II.) pontja is, miszerint az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés végleges meghiúsulása miatt, az általános elévülési időn belül követelhető vissza az ajándék, illetve követelhető az ajándék helyébe lépett érték. Ez a jog az általános elévülési időn belül is elenyészik akkor, ha az ajándékozó megfelelő ok nélkül hosszabb ideig nem gyakorolja. A kifejtettekből következik az is, hogy a hosszabb ideig időtartam, legfeljebb az elévülési idővel egyező lehet (Pfv.II.21.416/2014., megjelent BH 2015.278.).

[50] A Ptk. 324. § (1) bekezdése szerinti általános elévülési szabály alapján a követelések öt év alatt elévülnek, a 325. § (1) bekezdése értelmében az elévült követelést bírósági úton nem lehet érvényesíteni, a 326. § (1) bekezdés alapján pedig az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé vált. Az egységes ítélkezési gyakorlat szerint a követelés akkor válik esedékessé, amikor a bíróság előtti igény érvényesítés lehetősége megnyílik (BH 2004.211.). A Ptk. 582. § (3) bekezdésére alapított jogcímen az ajándékozó követelése a feltevés meghiúsulásakor vagy annak felismerésétől válik esedékessé és bíróság előtt érvényesíthetővé.

[51] Az elsőfokú bíróság az igényérvényesítés hosszabb időtartamát a közjegyzői felhívásban meghatározott idő leteltét követően eltelt egy év három hónapra alapította. Ezzel szemben a másodfokú bíróság a megajándékozott halála és a közjegyzői tárgyalás közötti időtartamra utalt. A Kúria a másodfokú bíróság okfejtését fogadta el. Az eljárás megindítására megadott határidő elmulasztása nem azonos az igényérvényesítés késlekedésével, a felperes ugyanis azt azonnal bejelentette, az alpereseket bizonytalanságban nem hagyta.

[52] A fentiek alapján nem sérült a Ptk. 324. § (1) bekezdése, a Pp. 279. § (1) bekezdése és 265. § (1) bekezdése és a másodfokú bíróság a PK 76. számú állásfoglalás II. pontja helyes értelmezésével foglalt állást. Ebből következően a felperes igényérvényesítésével kapcsolatos okirati bizonyítékoknak perdöntő jelentőségük nincs. A megajándékozott elhunytához képest másfél évvel későbbi perindítás akkor sem tekinthető az igényérvényesítés elenyészése szempontjából hosszabb időtartamnak, ha a felperes megfelelő okot nem igazol.

[53] Megalapozatlanul érvelnek az alperesek az egyéb körülmények hiányával. A feltevés a jellegénél fogva személyhez kötődött, a megajándékozott halála tény és az életviszonyok alakulása nem szűkíthető a felperes vagyoni helyzetére. Az ajándékot a személyét érintő gondoskodásra tekintettel juttatta, életviszonyai alakulásánál tehát döntően az erre vonatkozó helyzet értékelendő. A felperes idős kora, betegségei a társadalmi közfelfogás szerint is indokolják a feltevés végleges megghiúsulása esetén az örökösökkel szemben a jog gyakorlását.

[54] A jogerős ítélet a bizonyítékok helyes és a Pp. 279. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelő értékelésével foglalt állást a kereset megalapozottságát illetően. A felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslati jellegéből adódóan a bizonyítékok mérlegelésén alapuló jogerős ítélet felülmérlegelése korlátozott, a jogerős ítélet nem okszerűtlen, logikai ellentmondást nem tartalmaz és iratellenesnek sem minősíthető.

[55] A fentiek alapján a jogerős ítélet – a II. rendű alperessel szembeni keresetet meghaladóan - anyagi és eljárásjogi jogszabályt nem sértett ezért a további - az I. rendű alperesre vonatkozó - rendelkezéseit a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[56] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyalás megtartása nélkül bírálta el.

[57] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre. A Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az I. rendű alperes kötelesek megtéríteni a felperesnek a felülvizsgálati eljárással felmerülő költségeit, amelyet a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján mérlegeléssel határozott meg.

[58] Az alperesek a Kúriától a felülvizsgálati eljárási illetékre kiterjedő részleges személyes költségfeljegyzési jogban részesültek. Az I. rendű alperes pervesztességére tekintettel a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles az államnak az 1991. évi XCIII. törvény 50. §-a szerinti a felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

[59] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. július 6.

dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró,
Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró